

Hoe ziet een Bever-rivier er eigenlijk uit?

T. LEBRET

Het is merkwaardig hoe snel je van de natuur kunt vervreemden. Als je weet, dat de laatste Bever in Nederland omstreeks 1827 is gedood, dan is dat eigenlijk pas heel kort geleden. Toch hebben wij er nauwelijks weet van hoe een Bever-gebied op onze breedte er uit ziet. Velen grijpen daarom terug op Amerikaanse informatie. Ook daar waren de Bevers de laatste eeuw lelijk terug gelopen in aantal. Zij vormden dan ook een geliefkoosd thema voor natuurbeschermingsfilms zoals wij de laatste tien, vijftien jaar in een flinke hoeveelheid via de televisie in de huiskamer krijgen. Ongetwijfeld vormen al die natuurfilms een

bijzonder belangrijk instrument om de kijkers bewust te maken van wat er door de mens al aan schade is aangericht in de natuurlijke levensgemeenschappen.

Soms geven die films een wat vertekend beeld. Je zou zelfs van een zekere „standaard-afwijking” van de werkelijkheid kunnen spreken. Dat moeten wij maar voor lief nemen. Maar het gevaar bestaat, dat zich van sommige zaken een wat vertekend beeld gaat vastzetten, een soort Walt-Disney-effect. Bij de voorstellingen van de invloed van de Bevers op het landschap en op het waterregiem lijkt dit effect wel eens op te treden. Vooral de Bever-dammen lijken hier en daar nogal

Fig. 1. *Het riviertje de Versoix.*

Fig. 2. *Dichte struikbegroeiing langs de oevers.*

Fig. 3. *De scheefhangende boom is door de stroom onderspoeld, geen Bever-werk.*

indruk te maken. Het is daarom misschien wel nuttig eens wat foto-materiaal te laten zien van het landschap langs het riviertje de Versoix, dat juist over de Frans-Zwitserse grens in de Jura ontspringt. De Versoix loopt dan in ongeveer zuidoostelijke richting naar het Meer van Genève en mondt daarin even bovenstreams van de stad uit.

Van belang is dat het een bronrivier is, zodat zij ook 's zomers een behoorlijke hoeveelheid water afvoert. Het zomerpeil is vrij constant. Voor de relatie van de Bevers met hun omgeving is dit een centraal gegeven. Er bestaat nu geen noodzaak voor deze dieren om dammen te bouwen en dan doen ze het niet ook. Dammen worden alleen gebouwd in situaties waar 's zomers het waterpeil in belangrijke mate daalt, aldus de Geneefse Bever-expert M. Blanchet (mond.). Voor Zweden werd mij hetzelfde verzekerd door Lavsund (in litt. 1974). De afwezigheid van dammen betekent onder meer dat de Bevers veel minder hout nodig hebben.

Een tweede oorzaak waardoor de Bevers op onze breedte minder hout gebruiken, is het feit dat zij in een gematigd klimaat minder eten dan in gebieden met strenge winters. De Franse Bevers eten minder dan die in Centraal-Europa en deze op hun beurt consumeren weer minder dan de Scandinavische en de Noordrussische (Reichholf mond.). De Nederlandse Bevers lijken dus zeker zuinige eters te zullen zijn.

Parallel met mijn verhaal over „De bever en het natuurbeheer” is er overigens ook in het buitenland nog al wat over dit thema geschreven. De „Intercontinentale Fachtagung über die Wiedereinbürgerung des Bibers in Mitteleuropa”, die in oktober 1976 in Braunau (Oostenrijk) is gehou-

den, moet ook in dit kader worden gezien. In de Mitteilungen der Zoologischen Gesellschaft Braunau komen naar aanleiding van dit Bever-congres onder meer de volgende onderwerpen aan de orde:

- de Bever-kolonie van Neurenberg en zijn ontwikkeling sedert 1966,
- de Bever-stand in Zweden,
- het uitzetten van Bevers aan de Inn in 1972,
- de Bevers in Frankrijk,
- het biotoop van de Elbe-Bevers.

Het is verleidelijk om op de verschillende onderwerpen in te gaan, maar ik zou willen volstaan met enkele punten. Zo wordt meegedeeld dat enkele uitgezette Bevers in Baden-Württemberg, geconfronteerd met de aanwezigheid van Bisamratte, deze in minder dan geen tijd wisten te verjagen. In Hessen wordt intussen het uitzetten van Bevers al voorbereid. Het gekozen gebied maakt deel uit van het stroomgebied van de Rijn. Men verwacht echter niet, dat de Bevers nu ook via de Main op de Rijn zelf terecht zullen komen, niet omdat deze te zeer vervuild is, maar omdat de oevers te intensief bebouwd zijn.

Overigens is het opvallend dat de Bevers zich van allerlei rommel om zich heen betrekkelijk weinig aantrekken. Zo bleek bij Neurenberg dat een door de Bevers bewoond riviertje werd ontsierd door clandestien gestort vuil zoals lappen schuimplastic, flessen, spuitbussen, plastic emmers, hele autowielen en meer van dergelijke troep. De waterkwaliteit was er slecht en gedurende hoogwaterperioden werden de oevers sterk bemest, wat weer tot een onnatuurlijke vegetatie leidde. De Bevers, die de zeer welige oeverbegroeiing ijverig opeten, werken dusdoende mee aan de re-mineralisering.

Fig. 4. Een Els tegenover een Bever-burcht blijft onaangetast.

Fig. 5. Veel hoog opgaand hout.

Uiteraard zijn de verantwoordelijke autoriteiten hier primair bedacht op verbetering van de waterkwaliteit en op het tegengaan van vervuiling.

Nu nog een paar opmerkingen naar aanleiding van de foto's, die een beeld geven van het Bever-gebied aan de Versoix. De figuren 1, 2 en 3 geven een indruk van de oeverbegroeiing in juni 1974. De scheefhangende boom op figuur 3 is door de stroom onderspoeld. Dat is dus geen Bever-werk. Figuur 4 toont een Els op een punt vlak tegenover een van de Bever-burchten! Zo'n boom laten zij dus rustig staan. Op figuur 5 is het vele hoog opgaande hout eveneens opvallend. Figuur 6 laat een deel van een van de half op de oever liggende vlotjes zien die

bestaan uit ineen gevlochten twijgjes van potlooddikke, die de voedselvoorraden van de Bevers vormen.

Wie het beeld van de oevers van de Versoix bekijkt, krijgt geen schokkende dingen te zien. Géén ontboste oevers en geen ravages. Wel is er een fijnere structuring van het grensgebied van land en water te vinden, wat meer variatie in openheid, wat meer wisseling in lichtval op de bodem en een wat meer gevarieerde plantengroei. Kortom een grensmilieu, dat wat meer de kant opgaat van een limes divergens. Dit alles lijkt een reden te meer om de kwalijke fout van onze voorouders die de Bevers hebben uitgeroeid, weer goed te maken.

Fig. 6. *Vlotjes van ineengevlochten twijgjes als voedselvoorraad.*